

((یادداشت مهندسی))

بهبود کنترل H_{∞} با استفاده از الگوریتم نوین لغزشی - فازی مدل مبنای سامانه تعلیق فعال قطار پرسرعت ریلی

سیدعلی ظهیری پور^۱، میلاد فامیلیان^۲، علی اکبر جلالی^۳ و سید کمال الدین موسوی مشهدی^۴

دانشکده مهندسی برق

دانشگاه علم و صنعت ایران

(تاریخ دریافت: ۱۳۹۳/۶/۱۶؛ تاریخ پذیرش: ۱۰/۱۱/۱۳۹۳)

چکیده

طراحی سامانه تعلیق فعال قطار، یکی از مسائل مهم صنعت قطارهای پرسرعت است. سامانه تعلیق غیرفعال مرسوم نمی‌تواند نیازهای لازم برای پیشرفت قطارهای پرسرعت با توجه به افزایش سرعت قطار را فراهم کند. در این مقاله، جهت بهبود میزان نوسانات کوپه در مقابله با اغتشاشات جانبی ناشی از نامنظمی‌های خط آهن و همین‌طور تغییرات جرم کوپه به عنوان نامعینی پارامتری، از کنترل مدل لغزشی مدل مبنای پیوندی با تنظیم‌کننده فازی استفاده شده است. هدف این مقاله، بهبود کنترل کننده مقاوم H_{∞} با استفاده از روش نوین مدل لغزشی برای سامانه تعلیق فعال قطار پرسرعت است که باعث کاهش نوسانات و شتاب جانبی کوپه، بهبودی پایداری قطار و راحتی مسافران، حین حرکت در سرعت‌های بالا است. انگیزه انتخاب رویکرد مقاوم در این پروژه، بهبود عملکرد سامانه در حضور انواع نامعینی‌های پارامتری و عدم قطعیت‌های مدل و نیز اغتشاشات خارجی است. بهمنظور نمایش کارایی بیشتر روش پیشنهادی، کنترل کننده مقاوم H_{∞} نیز به منظور کاهش ارتعاشات کوپه قطار طراحی شده است. مقایسه عملکرد سامانه تعلیق فعال قطار در حضور کنترل کننده H_{∞} با کنترل کننده لغزشی پیشنهادی، مبین توانایی بیشتر کنترل کننده لغزشی در دفع اغتشاش در حضور نامعینی پارامتری است.

واژه‌های کلیدی: تعلیق فعال قطار، کنترل مقاوم، مدل لغزشی، کنترل کننده H_{∞} ، عدم قطعیت پارامتری

((Engineering Note))

Improving H_{∞} Control using new Robust Model Reference Sliding-Fuzzy Algorithm for High Speed Train Active Suspension System

S.A. Zahiripour, M. Familian, A. Jalali and S.K. Mousavi Mashhadi

Electrical Engineering Department

Iran University of Science and Technology

(Received: 7/September/2014; Accepted: 1/March/2015)

ABSTRACT

Designing train active suspension system is one of the most important issues in high speed train industry. The conventional passive suspension system can't provide requirements for development of high speed trains, according to increasing speed of train. In this paper, to improvement of coupe oscillations against external disturbances from railway irregularity and changing in coupe mass as compartment as parameter uncertainties, the hybrid model reference sliding mode control with fuzzy regulator and the H_{∞} method is used. The purpose of this paper is designing and comparison between robust controllers for high speed train active suspension system using the improved sliding mode and H_{∞} methods, this reduces the oscillations and lateral acceleration of coupe, improves train stability and passenger comfort, while moving at high speeds. Motivation for the choice of robust approach in this paper is to improve the system performance against presence of parameter uncertainties and model uncertainties and external disturbances. In sliding mode method, sliding surface is defined as a proportional-derivative function of adaptation error. Then, the controller has been designed in considering the parameter uncertainty. Defining the decision parameter and using a fuzzy system, to improving performance quality of designed controller, is the innovation of this paper. H_{∞} robust controller has been used in order to reduce the vibration of the train coupe.

Keywords: Train Active Suspension, Robust Control, Sliding Mode, H_{∞} Controller, Parameter Uncertainty

۱- دانشجوی دکتری: zahiri@elec.iust.ac.ir

۲- دانشجوی کارشناسی ارشد: m_familian1367@yahoo.com

۳- استاد (نویسنده پاسخگو): drjalali@iust.ac.ir

۴- استادیار: sk_mousavi@iust.ac.ir

۱- مقدمه

ارتعاشات در فرکانس‌های مختلف را به نحو بھینه کاهش دهنده همچنین برای راحتی سفر، این عناصر باید از نوع نرم قرار داده شوند. از طرفی برای بهبود تماس چرخ قطار با سطح ریل، فنرها و کمکفنرها باید سخت‌تر ساخته شوند تا ارتعاش چرخ را میرا کنند. با توجه به مطالب ذکر شده بهمنظور مدیریت بھینه راحتی سفر و کنترل پایداری قطار، باید مشخصه‌های تعلیق بر طبق نیاز و بهازای اغتشاشات متفاوت از سوی مسیر ریلی قطار تغییر کند. به عبارت دیگر کنترل فعال تعلیق مورد نیاز می‌باشد. تحت معماري حمل و نقل پرسرعت، پاسخ سریع و تطبیقی به اغتشاشات نامعین، نقش حیاتی در تضمین ایمنی و راحتی عملکرد قطار ایفا می‌کند [۲].

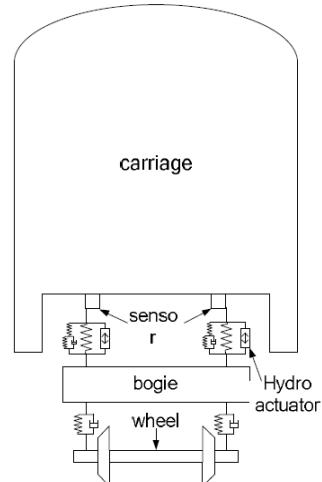
بهمنظور دست‌یابی به مقاومت بالا در مقابله با عدم قطعیت پارامترهای مدل و نیز اغتشاشات باری، طرح‌های کنترل مقاوم گوناگونی همچون کنترل لغزشی، کنترل H_{∞} و نیز کنترل تطبیقی بر روی این سامانه، مطالعه شده است [۳].

کنترل مد لغزشی، روش مطلوبی برای کنترل سیستم‌ها در حضور انواع نامعینی‌ها می‌باشد. پژوهش‌های مختلفی در مورد انواع روش‌های انتخاب سطح لغزش مانند استفاده از استراتژی‌های بھینه، مدل مبنای بھینه، روش تناسبی- انتگرالی تعمیم‌یافته و استفاده از دینامیک‌های پایدار مختلف، انجام شده است [۴-۵].

مرور پژوهش‌های گذشته در حوزه تعلیق فعال توسط چواببو^۱ و همکاران [۵]، چن^۲ و دستیارش [۶]، ژیا^۳ و همکارانش [۷]، ظهیری‌پور و همکارانش [۸-۹] و همین‌طور هاشمی‌پور و همکارانش [۱۰]، نشان می‌دهد که سیستم مورد مطالعه در آنها عموماً تعلیق اتومبیل بوده است، حال آنکه کنترل تعلیق جانبی قطار به جهت کار با پارامترهای جرمی در ابعاد بسیار بالاتر و همین‌طور سرعت‌های بالاتر که اثر اغتشاشات خارجی را بیشتر نمایان می‌کند از اهمیت بالاتری برخوردار است. کنترل مقاوم H_{∞} نیز، با توجه به چندمنظوره‌بودن، می‌تواند انتخاب مناسبی برای کنترل سیستم تعلیق قطار باشد [۱۱].

ساختار این مقاله بر استفاده از روش کنترل مقاوم مد لغزشی نوین استوار شده است. بدین‌منظور ابتدا روش کنترلی مد لغزشی و سپس بهمنظور نمایش کارایی بیشتر آن، روش H_{∞} به کار گرفته شده است. در بخش‌های بعد به ترتیب به

بهمنظور آسایش و رفاه در حین نقل و انتقال و مسافت با قطارهای پرسرعت، سامانه تعلیق یک ضرورت می‌باشد. بهمنظور ارتقای کیفیت حمل و نقل، همراه با ایمنی و سرعت بالا، سامانه‌های نیمه‌فعال و فعال تعلیق، به عنوان موضوع تحقیقاتی مناسب در حوزه قطارهای پرسرعت مورد بررسی قرار گرفته‌اند. مسافران قطار پرسرعت، نقل و انتقالی سریع‌تر، پایدارتر و آسوده‌تر می‌طلبند، بنابراین معمولاً مصالحه‌ای بین ایمنی و سرعت بالا در قطارهای پرسرعت انجام می‌گیرد. امروزه با پیشرفت روزافزون علوم مکاترونیک، اجرایی کردن سامانه تعلیق بر روی قطارهای پرسرعت آسان‌تر گشته است [۱]. شکل ۱ شماتیک کلی سامانه تعلیق فعال یک‌چهارم قطار را نشان می‌دهد.

شکل (۱): شماتیک کلی سامانه تعلیق قطار.

در سامانه تعلیق قطار، پارامترهای متنوعی وجود دارد که در عملکرد سامانه موثر می‌باشد:

۱. راحتی سفر، که وابسته به شتاب عمودی است که توسط سرنشین قطار احساس می‌شود،
۲. حرکت بدنه قطار، که حرکت‌های pitching و rolling بدنه یا کوپه در مسیرهای ریلی می‌باشند،
۳. حفظ شدن بر روی ریل، که مربوط به نیروی تماس بین چرخ قطار و ریل است و
۴. حرکت تعلیق، که اشاره به جابه‌جایی نسبی بین چرخ قطار و کوپه دارد و میزان این جابه‌جایی دارای محدودیت است.

در تعلیق غیرفعال، دفع اغتشاشات مسیر ریلی به وسیله عناصر غیرفعال انجام می‌شود که این عناصر نمی‌توانند دامنه

جهت بردارهای y_c , y_b و w مثبت است. با استفاده از قانون دوم نیوتون برای جرم‌های کوپه و بوژی، معادلات (۱) و (۲) به دست می‌آیند.

$$m_c \ddot{y}_c = -k_s(y_c - y_b) - c_s(\dot{y}_c - \dot{y}_b) + f_s \quad (1)$$

$$m_b \ddot{y}_b = k_s(y_c - y_b) + c_s(\dot{y}_c - \dot{y}_b) - k_p(y_b - w) - f_s \quad (2)$$

بردار حالت را به صورت (۳) انتخاب می‌کنیم:

$$x_1 = y_c, x_2 = \dot{y}_c, x_3 = y_b, x_4 = \dot{y}_b \quad (3)$$

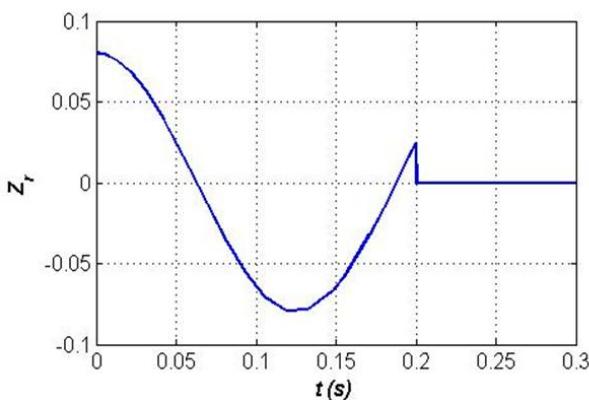
با فرض $u = f_s$ می‌توان بیان فضای حالت سامانه تعليق فعال قطار را به صورت معادله (۴) نوشت [۱۳].

$$\begin{bmatrix} \dot{x}_1 \\ \dot{x}_2 \\ \dot{x}_3 \\ \dot{x}_4 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 0 & 1 & 0 & 0 \\ -k_s & -c_s & k_s & c_s \\ m_c & m_c & m_c & m_c \\ 0 & 0 & 0 & 1 \end{bmatrix} \begin{bmatrix} x_1 \\ x_2 \\ x_3 \\ x_4 \end{bmatrix} \quad (4)$$

در عمل، اغتشاشات خارجی زیادی وجود دارند که در عملکرد سیستم تعليق قطار تأثیر دارند که از مهم‌ترین عوامل آن می‌توان به انحراف افقی ریل یا نامنظمی خط آهن، انحراف عمودی یا تغییرات شبیه مسیر خط آهن و نیروی باد اشاره کرد. در این مقاله انحراف افقی ریل یا نامنظمی و پیچ‌های خط آهن به عنوان اغتشاش خارجی در نظر گرفته شده است.

مدل زمانی نامنظمی‌های خط آهن w_s که بیان‌گر اغتشاش خارجی می‌باشد به صورت رابطه (۵) و شکل ۳ در نظر گرفته شده است.

$$w(t) = \begin{cases} 0.02 \cos(8\pi t) & t < 0.2 \\ 0 & \text{otherwise} \end{cases} \quad (5)$$

شکل (۳): مدل زمانی نامنظمی خط آهن w .

مدل‌سازی دینامیکی سامانه تعليق فعال قطار، طراحی کنترل‌کننده‌های مد لغزشی و H_∞ برای سیستم تعليق فعال قطار پرداخته شده است. درنهایت نتایج شبیه‌سازی همراه با مقایسه عملکرد دو کنترل‌کننده آمده است.

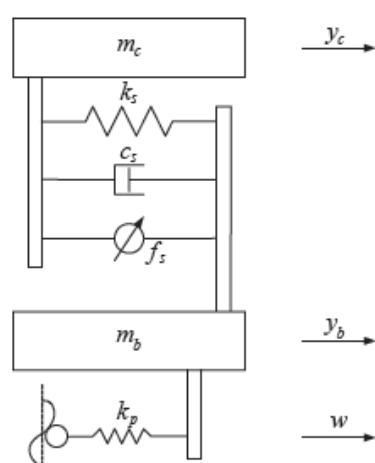
۲- مدل‌سازی دینامیکی سامانه تعليق جانبی قطار

در این بخش، به مدل‌سازی دینامیکی سامانه تعليق جانبی یک‌چهارم قطار پرسرعت ریلی پرداخته شده است. همچنین، مدل اغتشاش و نامعینی‌های موجود در سامانه کنترل تعليق فعال قطار پرسرعت آمده است.

شکل ۲ مدل یک‌چهارم سامانه تعليق جانبی قطار را با دودره آزادی نشان می‌دهد که شامل یک‌چهارم بدنه و یک‌دوم بوژی^۱ است [۱۲].

چون جابه‌جایی جانبی بدنه، شاخص اصلی در پایداری قطار است و به منظور ساده کردن مدل، از ضرایب سختی و تعدیل عمودی مربوط به تعليق اولیه و ثانویه صرف‌نظر می‌شود.

در شکل ۲، m_c جرم یک‌چهارم بدنه، y_c جابه‌جایی جانبی بدنه، k_s ضریب سختی جانبی سامانه تعليق ثانویه، c_s مولفه تعدیل کننده فعال است که نیروی تعدیل کننده را فراهم می‌کند (سیگنال کنترلی ناشی از عملگر)، m_b نصف جرم بوژی است، y_b جابه‌جایی جانبی بوژی، k_p ضریب سختی جانبی سیستم تعليق اولیه و w میزان نامعینی ناشی از تغییرشکل خط راه‌آهن است. از تعدیل کننده ثانویه سامانه قطار صرف‌نظر شده است [۷].

شکل (۲): مدل یک‌چهارم سیستم تعليق جانبی قطار.

ریاضی دارند، استفاده می‌شود. مدل مرجع برای پاسخ ایده‌آل کوپه با هدف تأمین راحتی سرنشینان درون کوپه و مدل مرجع برای پاسخ ایده‌آل بوژی با هدف پایداری و کاهش نوسانات بوژی انتخاب می‌شود. معادلات دینامیکی مربوط به این دو سامانه مرجع به صورت زیر است [۱۴]:

الف) مدل مرجع برای پاسخ ایده‌آل کوپه:

$$m_c \ddot{y}_{cref} = -k_s(y_{cref} - y_{br}) - c_s(\dot{y}_{cref} - \dot{y}_{br}) - C_{idealC} \dot{y}_{cref} \quad (6)$$

$$m_b \ddot{y}_{br} = k_s(y_{cref} - y_{br}) + c_s(\dot{y}_{cref} - \dot{y}_{br}) - k_p(y_{br} - w) \quad (7)$$

ب) مدل مرجع برای پاسخ ایده‌آل بوژی:

$$m_c \ddot{y}_{cr} = -k_s(y_{cr} - y_{bref}) - c_s(\dot{y}_{cr} - \dot{y}_{bref}) \quad (8)$$

$$m_b \ddot{y}_{bref} = k_s(y_{cr} - y_{bref}) + c_s(\dot{y}_{cr} - \dot{y}_{bref}) - k_p(y_{bref} - w) - C_{idealB} \dot{y}_{bref} \quad (9)$$

پژوهش‌گران مختلف با تمرکز روی یکی از اهداف مهم سامانه تعلیق و درنظرگرفتن یکی از مدل‌های یادشده به عنوان مدل مرجع، با یک استراتژی کنترلی، سعی کرده‌اند رفتار سامانه را به مدل نزدیک کنند. طبیعی است که رسیدن به هدف نهایی سامانه تعلیق که همان کاهش نوسانات کوپه و بوژی است از طریق استراتژی مدل‌مبنا، استفاده از هر دو مدل یادشده در فرایند طراحی را طلب می‌کند [۱۴].

۲-۳- طراحی کنترل کننده مد لغزشی مدل‌مبنا

جداگانه و توأم

همان‌طور که می‌دانیم یکی از شاخصه‌های کنترل مد لغزشی قوام مناسب کنترل کننده طراحی شده در مقابل نامعینی‌های پروسه است. برای آن که اهمیت این موضوع به خوبی مشخص شود، فرض کنید در مدل‌سازی دینامیکی قطار به دلایلی، مقادیر بعضی از پارامترهای سامانه برای ما نامعلوم‌اند.

معادلات دینامیکی حاکم بر سامانه تعلیق جانبی قطار به صورت معادلات (۱۰) و (۱۱) قابل بیان هستند.

$$\ddot{y}_c = f_c(y) + g_c(y)u \quad (10)$$

$$\ddot{y}_b = f_b(y) + g_b(y)u \quad (11)$$

سطوح لغزش را با توجه به درجه سامانه نسبت به y_c و y_b ، به صورت تابعی تابعی-مشتقی از خطای تطابق (اختلاف خروجی مدل و سامانه) به صورت معادلات (۱۲-۱۳) تعریف می‌کنیم:

$$S_c = \dot{e}_c + \lambda e_c \quad (12)$$

$$S_b = \dot{e}_b + \lambda e_b \quad (13)$$

پارامترهای سامانه تعلیق جانبی با فرض خطی بودن ادوات تعلیق و تغییرپذیری جرم کوپه قطار (به عنوان مثال، با تغییر تعداد سرنشینان) به صورت زیر در نظر گرفته شده‌اند.

جدول (۱): مقادیر پارامترهای سامانه تعلیق.

پارامتر	مقدار بیشینه	مقدار نامی	مقدار کمینه
[Kg] m_c	۱۱۰۰۰	۱۰۰۰۰	۹۰۰۰
[Kg] m_b	-----	۲۰۰۰	-----
[N/m] k_s	-----	۱۸۰۰۰	-----
[N/m] k_p	-----	۲۰۰۰۰۰	-----
[Ns/m] c_s	-----	۵۰۰۰۰	-----

۳- طراحی کنترل کننده مد لغزشی

در این مقاله، برای بهبود میزان نوسانات کوپه و بوژی به صورت توأم در مقابل با اغتشاشات جانبی ناشی از نامنظمی‌های خط آهن و همین‌طور تغییرات جرم کوپه، از کنترل مد لغزشی مبتنی بر خطای تطابق استفاده کرده‌ایم. پس از طراحی کنترل کننده‌های مد لغزشی، با هدف کاهش نوسانات کوپه و بوژی به صورت جدا از هم، استفاده از یک سامانه فازی برای تنظیم "پارامتر تصمیم" ^۱ که سهم هر یک از کنترل کننده‌های جدا از هم قبلی را در روش کنترل پیوندی مشخص می‌کند، پیشنهاد شده است.

در این بخش استفاده از استراتژی مدل‌مبنا پیوندی ^۲ ارائه گردیده است. در روش مدل‌مبنا، ورودی سامانه، به مدل نیز اعمال می‌شود و از طریق روش‌های مختلف، اختلاف خروجی سامانه و مدل به صفر میل داده می‌شود.

۱-۳- مدل‌های مرجع برای پاسخ ایده‌آل کوپه و بوژی

یک سامانه تعلیق جانبی در حالت ایده‌آل، ضمن ایزوله کردن موقعیت بدنه قطار از نامنظمی‌های خط آهن و کاهش نوسانات جانبی کوپه، ضامن پایداری و کاهش نوسانات بوژی نیز می‌شود. نزدیک شدن به چنین عملکردی از اهداف مهندسین کنترل است. در مورد سامانه تعلیق، از مدل‌های مرجع پرکاربردی که تحقق آنها در عمل ممکن نبوده و صرفاً جنبه

1- Decision Parameter

2- Hybrid Model Reference

$$u_c = u_p + u_{eq} \quad (23)$$

انتخاب مناسب پارامترهای λ و μ در اختیار طراح قرار دارد. با انجام محاسبات مشابه، کنترل کننده مربوط به بوزی، نیز قابل طراحی است.

به منظور ایجاد مصالحه‌ای بین جابه‌جایی بدنه و بوزی از ترکیب این دو کنترل کننده استفاده می‌کنیم. پارامتری که درصد استفاده از هر یک از سیگنال‌های کنترلی را مشخص می‌کند "پارامتر تصمیم" می‌نامیم و با μ نمایش می‌دهیم. به این ترتیب سیگنال کنترلی برای کنترل سامانه تعليق

به صورت (۲۴) خواهد بود:

$$u = \mu u_c + (1-\mu)u_b \quad (24)$$

در این رابطه $1 \leq \mu \leq 0$ و همان‌طور که مشخص است، انتخاب $\mu = 1$ ، کنترل را تبدیل به کنترل مدل مرجع منفرد برای پاسخ ایده‌آل کوبه و $\mu = 0$ ، کنترل را تبدیل به کنترل مدل مرجع منفرد برای پاسخ ایده‌آل بوزی می‌کند. برای مقادیر بین صفر و یک پارامتر تصمیم، کنترل، ترکیبی از روش‌های بالا خواهد بود. به این ترتیب انتخاب صحیح μ نقش موثر و تعیین کننده‌ای در ایجاد یک مصالحه بینهای بین اهداف کنترلی طراح خواهد داشت. در رابطه با چگونگی تنظیم این پارامتر در بخش بعدی پیشنهادی ارائه شده است.

۳-۳- تنظیم فازی پارامتر تصمیم μ

برای تنظیم پارامترهای یک سامانه کنترل، استفاده از سامانه‌های فازی کاربرد زیادی دارد. پارامتر تصمیم μ ، مقداری بین صفر و یک دارد که سهم هر یک از کنترل کننده‌های جداگانه را در کنترل نهایی مشخص می‌کند. با توجه به نتایج شبیه‌سازی‌های انجام شده، اگر $0.5 < \mu < 1$ ، موقعیت بدنه قطار در مواجهه با ناهمواری‌ها و نامنظمی‌های خط آهن، دارای نوسانات نامطلوبی می‌شود و سرعت رسیدن به حالت ماندگار کاهش می‌یابد، حال آنکه به‌ازای $0.8 < \mu < 1$ ، وضعیت بوزی نامطلوب بوده و با نوساناتی همراه است. اما اثر تحریکی توام حاصل از جابه‌جایی کوبه و بوزی، نسبت به حالت قبل به مرتب کمتر است. در این مقاله با طراحی یک سیستم فازی، μ را به عنوان یک بهره متغیر ایجاد کرده‌ایم. رودی‌های این سیستم، اندازه جابه‌جایی کوبه و بوزی در نظر گرفته شده است. فازی‌گر سامانه مورد استفاده تکین بوده، موتور استنتاج، حداقل ممکنی فرض شده و از فازی‌زدای^۱ مرکز ثقل استفاده

خطای تطبیق با روابط (۱۴) و (۱۵) تعریف می‌شود:

$$e_c = [y_{cref} - y_c] \quad (14)$$

$$e_b = [y_{bref} - y_b] \quad (15)$$

پارامتر λ به عنوان شیب سطوح لغزش، نقشی مهم در سرعت پاسخ‌های سامانه دارد. انتخاب پارامتر λ به عنوان شیب سطوح لغزش، در اختیار طراح قرار دارد. تغییر این پارامتر، هم روی سرعت رسیدن مسیر حالت به سطح لغزش و هم در سرعت رسیدن به مبدأ صفحه فاز تأثیرگذار است.

با در نظر گرفتن سطح اول، کنترل کننده را طراحی می‌کنیم. محاسبات مربوط به سطح دیگر مشابه خواهد بود.

هدف، یافتن ورودی کنترل u_c است، به طوری که شرط لغزش برآورده شود.

u_{eq} ورودی کنترلی است که، \dot{y}_c را تقریباً صفر می‌کند. بنابراین با استفاده از مرجع [۸]، u_{eq} طبق رابطه (۱۶) به دست می‌آید:

$$u_{eq} = \hat{g}_c(y)^{-1}(-\hat{f}_c(y) + \ddot{y}_{cref} + \lambda \dot{e}_c) \quad (16)$$

که در این رابطه،

$$|f_c(y) - \hat{f}_c(y)| \leq F \quad (17)$$

$$0 \leq g_{min} \leq \hat{g}_c(y) = \sqrt{g_{min} g_{max}} \leq g_{max} \quad (18)$$

ترمی که مسیر حالت را به سطح لغزش می‌رساند، به صورت رابطه (۱۹) است:

$$u_p = -\hat{g}_c(y)^{-1} k \operatorname{sign}(S_c) \quad (19)$$

از طرفی با انتخاب تابع لیاپانوف به صورت $v = \frac{1}{2} s^2$ برای پایداری مد لغزشی، شرط لغزش به صورت رابطه (۲۰) است و k جهت برآورده سازی این شرط، از رابطه (۲۱) قابل محاسبه است:

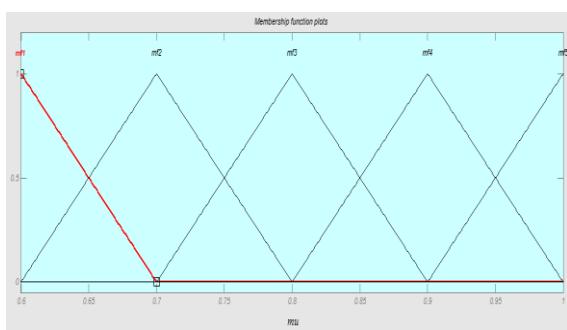
$$\frac{d}{dt} \left(\frac{1}{2} S_c^2 \right) < -\eta |S_c| \quad (20)$$

$$k = \alpha(F + \eta) + (\alpha - 1) \left| -\hat{g}_c(y) u_{eq} \right| \quad (21)$$

که در آن، پارامتر η یک مقدار ثابت مثبت می‌باشد. مقدار α از رابطه (۲۲) به دست می‌آید.

$$\alpha = \sqrt{\frac{g_{max}}{g_{min}}} \quad (22)$$

و درنتیجه، قانون کنترل طبق رابطه (۲۳) محاسبه می‌شود:

شکل (۶): توابع عضویت خروجی (μ).

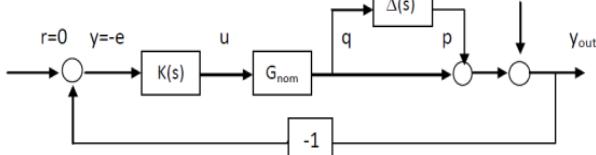
شده است. دامنه تغییرات ورودی‌ها و قواعد این سامانه، براساس تجربه و با سعی و خطا به دست آمده است. در شکل‌های ۴-۶ توابع عضویت ورودی‌ها و خروجی سامانه را مشاهده می‌کنید. جدول ۲ پایگاه قواعد سامانه فازی را نشان می‌دهد. Mf_i مقدار عضویت هر یک از مقادیر مجاز ورودی و خروجی را در تابع عضویت i نمایش می‌دهد. هدف از ارائه یک سامانه ساده فازی با تنها چهار قاعده آن است که نشان دهیم، امکان بهبود عملکرد سامانه، با استفاده از بهره متغیر وجود دارد. طبیعی است هرچه تعداد قواعد به صورت هدفمند افزایش یابد، به عملکرد بهتری دست خواهیم یافت.

جدول (۲): پایگاه قواعد سامانه فازی.

$Input2$ (Y_c)	$Mf 1$	$Mf 2$
$Input1$ (Y_b)		
$Mf 1$	$Mf 2$	$Mf 1$
$Mf 2$	$Mf 5$	$Mf 4$

۴- طراحی کنترل کننده مقاوم H_{∞}

شماتیک کنترلی سیستم تعليق فعال قطار با درنظر گرفتن نامعینی در پارامتر سامانه به صورت ضرب‌شونده به صورت شکل ۷ نشان داده شده است.

شکل (۷): شماتیک کنترلی سامانه تعليق فعال قطار.

اهداف کنترلی خواسته شده با توجه به شکل ۷ بدین صورت است:

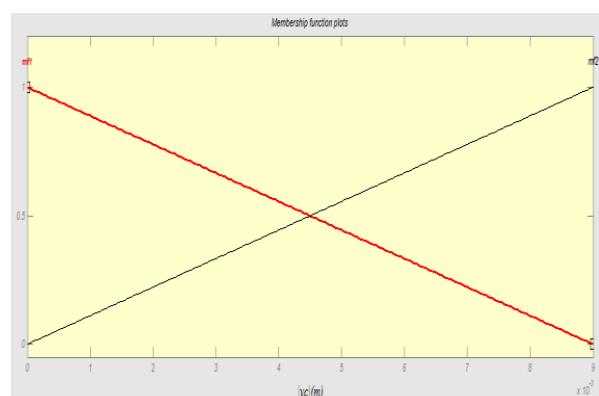
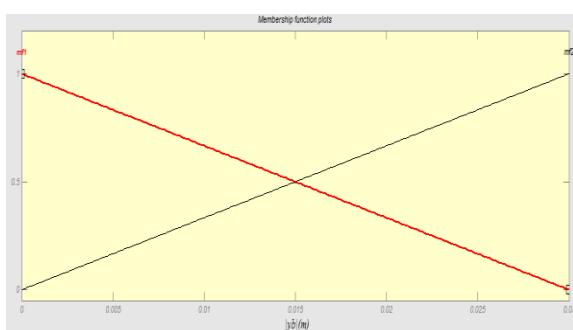
- سامانه حلقه بسته دارای پایداری مقاوم باشد.
- سامانه نامی و واقعی، اغتشاش ورودی d را تا حد امکان حذف کند.

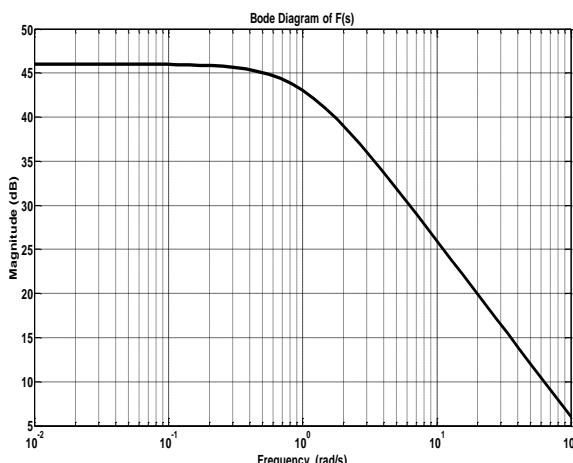
با استناد به قضیه بهره کوچک، سامانه کنترلی شکل ۷، پایدار مقاوم است اگر و تنها اگر:

$$\|W(s)M(s)\|_{\infty} < 1 \quad (25)$$

که در آن، $W(s)$ کران بالای مربوط به اندازه نامعینی‌ها است. برای برآورده کردن شرط دوم مربوط به سامانه شکل ۷، ابتدا باید تابع تبدیل از d به y را به دست آورد. البته شایان ذکر است که این خواسته برای سامانه نامی در نظر گرفته شده است. بنابراین نامعینی در این قسمت باید صفر در نظر گرفته شود.

$$T_{d \rightarrow y} = (I + G_{nom}K)^{-1} \quad (26)$$

شکل (۴): توابع عضویت ورودی اول ($|Y_c|$).شکل (۵): توابع عضویت ورودی دوم ($|Y_b|$).

شکل (۹): نمودار بودی مربوط به $F(s)$

شرایطی را که برای حل مساله و طراحی کنترل کننده به دست آمد به صورت زیر خلاصه می‌کنیم.

$$\|W(s)M(s)\|_\infty < 1 \quad (۳۰)$$

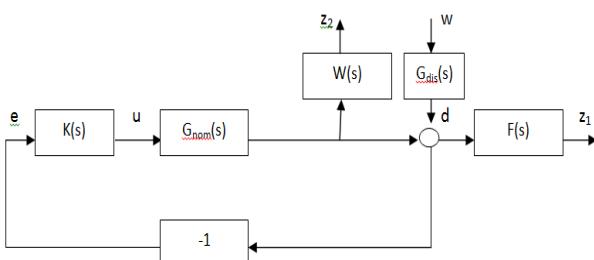
$$\|F(s)T(s)\|_\infty < 1 \quad (۳۱)$$

می‌توان به جای کمینه کردن نرم‌های معادلات (۱۹) و (۲۰)، نرم بیان شده در زیر را کمینه کرد.

$$\left\| \frac{W(s)M(s)}{F(s)T(s)} \right\|_\infty < 1 \quad (۳۲)$$

مزیت معادله (۳۲) نسبت به معادلات (۳۰) و (۳۱) این است که معادله (۳۲) تنها به کمینه کردن یک نرم می‌پردازد در حالی که معادلات (۳۰) و (۳۱) با کمینه کردن دو نرم سروکار دارد.

برای اینکه بتوان از دستورات Matlab استفاده کرد باید ابتدا یک سامانه مجازی تعریف کنیم، که توسط آن بتوان المان‌های نرم ماتریسی (۳۲) را به توابع تبدیل موجود در آن نسبت داد. سامانه مجازی در نظر گرفته را در شکل ۱۰ ملاحظه می‌کنید.

شکل (۱۰): شماتیک سامانه مجازی جهت کمینه‌سازی نرم معادله (۳۲).

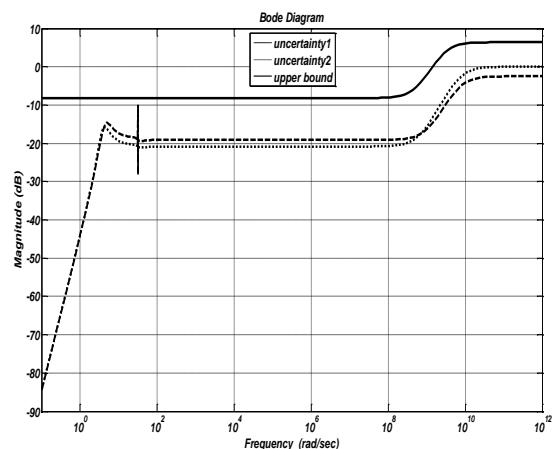
شرایطی که باید اعمال شود تا خروجی بهشت از اغتشاش ورودی تاثیر نگیرد این است که:

$$\|F(s)T(s)\|_\infty < 1 \quad (۲۷)$$

که در آن، F ، دارای مؤلفه بزرگ در فرکانس‌هایی است که اغتشاش در آنها وجود دارد. تابع تبدیل کران بالای درنظر گرفته شده، با استفاده از Matlab به صورت زیر است.

$$W(s) = \frac{1.6129 (s + 1.155 \times 10^9)}{s + 5.894 \times 10^9} \quad (۲۸)$$

در شکل ۸ این کران به همراه نامعینی‌ها نمایش داده شده است.

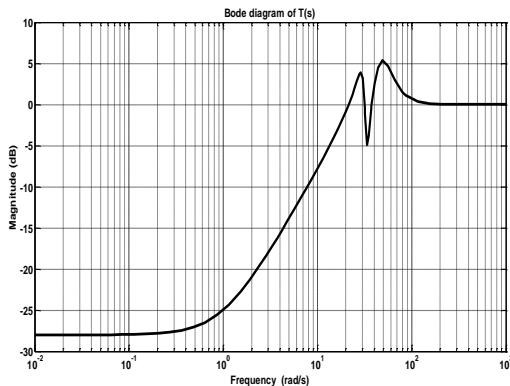
شکل (۸): نمودار بودی نامعینی به همراه کران بالای درنظر گرفته شده.

انتخاب تابع وزن مناسب برای حذف اغتشاش به ماهیت اغتشاش رخ داده در سامانه کنترلی بستگی دارد. به نحوی که اگر اغتشاش در فرکانس مشخصی رخ دهد باید تابع وزن به نحوی انتخاب شود که در فرکانس مذکور مقدار بزرگی داشته باشد.

برای جلوگیری از افزایش مرتبه کنترل کننده و همچنین افزایش اندازه سیگنال کنترل، وزن فرکانسی مرتبه ۱ می‌تواند انتخاب معقول و مناسبی باشد. بنابراین برای $F(s)$ می‌توان تابع تبدیل زیر را درنظر گرفت.

$$F(s) = \frac{200}{s + 1} \quad (۲۹)$$

نمودار بودی مربوط به F را در شکل ۹ ملاحظه می‌کنید.

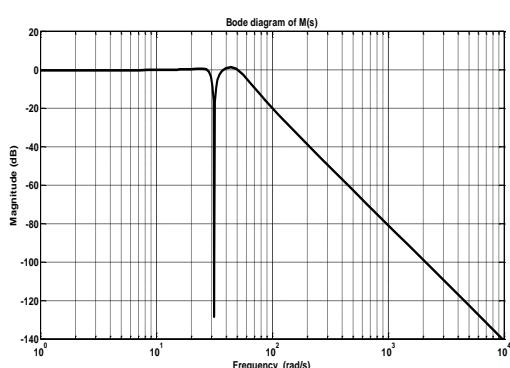
شکل (۱۲): نمودار بودی $T(s)$.

بنابراین در صورت رخداد اغتشاش در آن فرکانس‌ها اثر آنها در حالت دائمی برقرار خواهد بود. توجیه این مورد را باید در تابع تبدیل وزنه در نظر گرفته برای کمینه‌سازی تابع تبدیل $T(s)$ جستجو کرد. بر این اساس، از آنجایی که از F به عنوان وزنه در فرآیند کمینه‌سازی یک تابع تبدیل استفاده شده است، نرم تابع تبدیل مذکور در فرکانس‌های پایین بیشتر کمینه می‌شود چون وزنه بزرگ‌تری دارد. اما در فرکانس‌های بالا چون وزنه مقدار کوچک‌تری دارد بنابراین کمتر کمینه می‌شود. و با توجه به شکل ۱۲ این موارد را می‌توان دید.

برای شماتیک مجازی فرض کنید که:

$$\begin{cases} z_1 = W(s)M(s)d \\ z_2 = F(s)T(s)d \end{cases} \quad (35)$$

در حالی که، d و u (نیروی کنترلی)، ورودی‌های سامانه مجازی است.

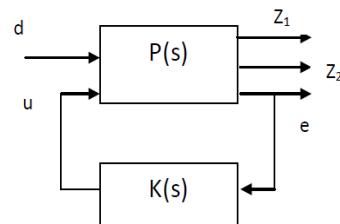
شکل (۱۳): نمودار بودی M_{pq} .

شکل ۱۳ نمودار بودی مربوط به سامانه حلقه‌بسته نامی را نشان می‌دهد، که آن را با M_{pq} نمایش دادیم. با توجه به شکل ۱۲ و وزنه در نظر گرفته شده جهت کمینه‌کردن نرم آن

با حذف K از شماتیک شکل ۱۰، برای نمایش دینامیک سامانه و معادلات خروجی به صورت ماتریسی داریم:

$$P: \begin{cases} \begin{bmatrix} \dot{x}_G \\ \dot{x}_F \\ \dot{x}_W \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} A_G & 0 & 0 \\ B_F C_G & A_F & 0 \\ B_W C_G & 0 & A_W \end{bmatrix} \begin{bmatrix} x_G \\ x_F \\ x_W \end{bmatrix} + \begin{bmatrix} 0 & B_G \\ B_F & B_F D_G \\ 0 & B_W D_G \end{bmatrix} \begin{bmatrix} d \\ u \end{bmatrix} \\ \begin{bmatrix} z_1 \\ z_2 \\ e \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} D_F C_G & C_F & 0 \\ D_W C_G & 0 & C_W \\ -C_G & 0 & 0 \end{bmatrix} \begin{bmatrix} x_G \\ x_F \\ x_W \end{bmatrix} + \begin{bmatrix} D_F & D_F D_G \\ 0 & D_W D_G \\ -1 & -D_G \end{bmatrix} \begin{bmatrix} d \\ u \end{bmatrix} \end{cases} \quad (33)$$

با اضافه کردن کنترل کننده، سامانه شکل ۱۰ را به فرم LFT تبدیل می‌کنیم.

شکل (۱۱): شماتیک LFT سامانه کنترلی شکل ۱۰.

هدف ما در این بخش، طراحی کنترل کننده برای شماتیک کنترلی شکل ۱۱ است، به نحوی که نرم تابع تبدیل بین Z و d کمینه شود. این تابع تبدیل همان معادله (۳۲) است که Z هدف، کمینه کردن نرم آن بود. پس اگر نرم تابع تبدیل بین Z و d کمینه شود، به هدف خود خواهیم رسید، و علاوه بر پایداری مقاوم، اثر اغتشاش ورودی در خروجی سامانه تعليق جانبی قطار کمینه می‌شود.

با استفاده از Matlab و دستور hinflmi تابع تبدیل کنترل کننده به قرار زیر به دست آمده است.

$$K(s) = \frac{9036508767008(s + 1.906 \times 10^{10})...}{(s + 1.906 \times 10^{10})(s + 1)...} \quad (34)$$

$$\dots (s^2 + 2.604s + 17.13)(s^2 + 15.4s + 1051)$$

$$\dots (s^2 + 3.348s + 1124)(s^2 + 71.1s + 3335)$$

۴- تحلیل پایداری مقاوم و حذف اثر اغتشاش از طریق پاسخ فرکانسی توابع تبدیل $T(s)$ و $M(s)$

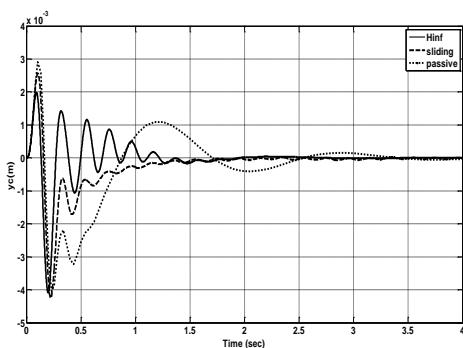
شکل ۱۲ نمودار بودی مربوط به تابع تبدیل اغتشاش، $(T(s))$ را نشان می‌دهد. با توجه به شکل ۱۲، ملاحظه می‌شود که در فرکانس‌های پایین، اندازه $T(s)$ کم بوده و بنابراین اثر اغتشاش رخداده در آن فرکانس تقریباً حذف خواهد شد. اما با افزایش فرکانس، مقدار اندازه تابع تبدیل مذکور بزرگ خواهد شد.

۵- نتایج شبیه سازی و مقایسه روش های مد لغزشی و H_{∞}

در این بخش قصد داریم با اعمال کنترل کننده های لغزشی و H_{∞} به سامانه تعليق، مقایسه ای بين روش های کنترلی مد لغزشی پیشنهادی و H_{∞} از جهات میزان جابه جایی کوپه و بوژی و نیز سیگنال کنترلی اعمالی به سامانه تعليق داشته باشیم و مزايا و معایب اين روش های طراحی را نسبت به يكديگر بررسی نمایيم.

مقادير پaramترهاي سامانه تعليق، مدل زمانی نامنظمی خط آهن به عنوان اغتشاش و میزان نامعینی پaramتری در جرم کوپه قطار، همان است که در بخش مدل سازی درنظر گرفته شده است. جرم کوپه قطار، در اينجا 10500 کيلوگرم فرض شده تا از شرایط نامي فاصله داشته باشد و بتوان عدم قطعیت پaramتری را درنظر گرفت. شکل ۱۴، جابه جایی کوپه را در حضور کنترل کننده های مد لغزشی و H_{∞} نشان می دهد.

با دقت در شکل ۱۴ مشاهده می شود که، دامنه نوسان و جابه جایی کوپه در لحظات ابتدائي در حضور کنترل کننده لغزشی نسبت به کنترل کننده H_{∞} حدود 1 ميلی متر کمتر می باشد و به صورت نرم تری از حالت گذرا عبور کرده و به حالت دائمی می رسد. اين پاسخ نرم با دامنه نوسان کم باعث حفظ پايداری قطار و راحتی مسافران می شود. اما با مشاهده رفتار هر دو کنترل کننده در حالت دائمی، می توان به اين نتیجه رسید که در حالت دائمی، هر دو کنترل کننده رفتاري خوب به نمایش گذاشته اند و جابه جایی کوپه پس از گذشت حدود $1/5$ ثانية به صفر رسیده است. بنابراین زمان رسیدن به حالت ماندگار برای هر دو کنترل کننده تقریباً برابر است اما مزیت کنترل کننده لغزشی نسبت به کنترل کننده H_{∞} در کمتر بودن دامنه نوسانات و دفع بهتر اغتشاش وارد می باشد.

شکل (۱۴): جابه جایی کوپه در حضور کنترل کننده های مد لغزشی و H_{∞} .

يعني $W(s)$ ، می توان پايداری حلقة بسته را به صورت زیر آنالیز کرد.

از آنجاکه وزن فرکانسی درنظر گرفته در فرکانس های پایین مقدار کمتری نسبت به فرکانس های بالا دارد، نرم M در فرکانس های بالا به دليل وجود وزن فرکانسی بالا بيشتر کمینه می شود و در فرکانس های پایین کمتر اين اتفاق می افتد. از شکل ۱۳ اين موضوع را می توان دریافت. ملاحظه می شود که M در فرکانس های بالا افت شدید تری دارد. هرچه افت شدید در فرکانس های بالا رخ دهد و در فرکانس های پایین افت زیادي نداشته باشيم، به معنای بیش ترشدن پهنه ای باند سیستم حلقة بسته خواهد بود و می دانیم بیش ترشدن پهنه ای باند به بالا رفتن سرعت سامانه منجر خواهد شد.

با توجه به شماتيك کنترلی $M-\Delta$ برای سیستم حلقة بسته در حضور نامعینی می توان نوشت:

$$M_{cl} = \frac{M}{1 + M\Delta} \quad (36)$$

از آنجاکه $|M\Delta| < 1$ و $|W(s)| < 1$ بنابراین، $M_{cl} > M$ و با توجه به قضيه بهره کوچک سامانه حلقة بسته نامي است و از آنجا بود. اما اين مورد را می توان به صورت زير توجيه کرد:

تابع تبدیل M نمایانگر سامانه حلقة بسته نامي است و از آنجا که کنترل کننده، سامانه حلقة بسته نامي را پايدار خواهد کرد، M پايدار خواهد بود. با توجه به شکل ۸، ملاحظه می شود که نامعینی رخ داده در سامانه در فرکانس های پایین دارای مقدار کمتر از 1 است. به تدریج با افزایش فرکانس، مقدار نامعینی افزایش می یابد به طوری که در فرکانس های بالا به مقدار بیشینه 1 می رسد. بنابراین اگر پايداری نامي مد نظر باشد، باید شرایط قضيه بهره کوچک باید برقرار باشد. سامانه حلقة بسته نامي شرایط زير را دارد:

- در فرکانس های پایین، مقدار آن 1 است. به نحوی که $|M\Delta|$ مقدار کوچکتر از 1 را دارد.

- از آنجا که از فرکانس 10 هرتز به بعد مقدار اندازه M کمتر از 1 می شود و با علم به اين که در فرکانس های بالا مقدار نامعینی از 1 بيشتر نمی شود، بنابراین $|M\Delta|$ مقدار کوچکتر از 1 را خواهد داشت.

با تحلیل انجام شده در فرکانس های مختلف و استناد به قضيه بهره کوچک نتیجه می شود که پايداری مقاوم حلقة بسته در حضور نامعینی با پاسخ فرکانسی شکل ۱۳، تضمین خواهد شد [۱۵-۱۷].

حالی که از کنترل کننده لغزشی استفاده شده است در لحظات ابتدایی حدود ۲۰ کیلونیوتون کمتر از حالی است که از کنترل کننده H_{∞} استفاده می‌کنیم، که این مورد هم از مزایای استفاده از روش لغزشی بهبود یافته است.

۶- نتیجه‌گیری

در این مقاله دو روش کنترل مقاوم برای طراحی کنترل کننده سامانه تعليق فعال قطار پرسرعت ریلی ارائه گردید. روش اول کنترل مد لغزشی است که به عنوان نوآوری این مقاله، کارآیی آن با استفاده از یک سامانه فازی تنظیم کننده پارامتر تصمیم افزایش یافته است و روش دوم، کنترل H_{∞} که به منظور مقایسه با روش پیشنهادی ارائه شده است. در این پژوهش، هم اثر اغتشاش خارجی (که می‌تواند شامل انحراف ریل در طول مسیر باشد) در نظر گرفته شده است و هم عدم قطعیت پارامتری در مدل، مورد ملاحظه قرار گرفته است.

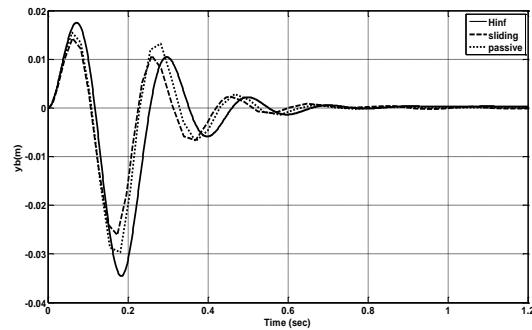
نتایج حاصله از مقایسه در حالت وجود و عدم وجود کنترل کننده، بهبود عملکرد در حرکت کوپه و نیز بوژی را در حالت وجود کنترل کننده نشان می‌دهد.

با مشاهده نتایج در حضور دو کنترل کننده، مشاهده شد که استفاده از تعليق فعال هم در لحظات اولیه و هم در لحظات دائمی، باعث بهبود پاسخ سامانه و کاهش نوسانات جابه‌جایی کوپه شده است. میزان جابه‌جایی کوپه در لحظات اولیه در حالت تعليق فعال حدود ۱ میلی‌متر کمتر است و مهمتر از آن اینکه دفع اثر نامنظمی خط آهن در مورد تعليق فعال فقط حدود ۱/۵ ثانیه است، حال آن که این زمان در مورد تعليق غيرفعال حدود ۴/۵ ثانیه است.

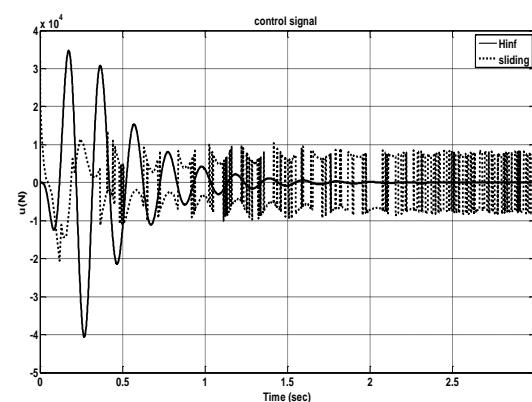
همان‌گونه که ملاحظه شد، در رفتار میزان جابه‌جایی کوپه و بوژی، کنترل کننده لغزشی بهبود یافته از لحاظ دائمه نوسانات و میزان جابه‌جایی در لحظات اولیه با حدود ۱ میلی‌متر کمتر، بهتر از کنترل کننده H_{∞} عمل کرده است. همچنین با استفاده از کنترل کننده لغزشی، اندازه سیگنال کنترلی که به منظور پایداری قطار مصرف می‌شود نسبت به کنترل کننده H_{∞} حدود ۲۰ کیلونیوتون کمتر است که مزیت دیگر استفاده از روش لغزشی پیشنهادی است.

۷- مراجع

- Chen, H.Y., and Huang, S.J. "Adaptive Sliding Controller for Active Suspension System",

شکل (۱۵): جابه‌جایی بوژی در حضور کنترل کننده‌های مد لغزشی و H_{∞} .

شکل (۱۶): سیگنال کنترلی در حضور کنترل کننده‌های مد لغزشی و H_{∞} .

شکل ۱۵ نیز میزان جابه‌جایی بوژی را در حضور دو کنترل کننده نشان می‌دهد. در این حالت مشاهده می‌شود دائمه نوسانات و میزان جابه‌جایی بوژی در لحظات ابتدایی حدود ۵ میلی‌متر و همچنین زمان رسیدن به حالت ماندگار در حضور کنترل کننده لغزشی نسبت به کنترل کننده H_{∞} حدود ۱۰۰ میلی‌ثانیه کمتر می‌باشد.

می‌توان گفت نوسانات و میزان جابه‌جایی بوژی در حضور دو کنترل کننده تفاوت چندانی با هم ندارد، همان‌طور که در حالت تعليق فعال و غيرفعال برای هریک از کنترل کننده‌ها اختلاف زیادی با هم نداشته است و استفاده از سامانه تعليق فعال در میزان نوسان و زمان رسیدن به حالت ماندگار کمی بهتر از غيرفعال عمل کرده است.

در شکل ۱۶ سیگنال کنترلی اعمالی به سامانه در حضور دو کنترل کننده نشان داده شده است. همان‌طور که از شکل ۱۶ مشخص می‌باشد، دائمه سیگنال کنترلی اعمالی به سامانه در

- International Conference on Advanced in Control Engineering and Information Science, Vol. 15, pp. 521-525, 2011.
13. Assadsangabi, B., Eghtesad, M., Daneshmand, F. and Vahdati, N. "Hybrid Sliding Mode Control of Semi-Active Suspension Systems", Smart Materials and Structures, Vol. 18, No. 12, pp.1-10, 2009.
 14. Hui, S., Wei, Q. and Enrong, W. "The Sliding Model-Following Control for Semi-Active MR-Vehicle Suspension", Senior Visiting Scholarship of Chinese Scholarship Council, pp. 351-354, 2009.
 15. Fallah, M.S., Bhat, R. and Wen-Fang X. "Optimized Control of Semiaactive Suspension Systems Using H_{∞} Robust Control Theory and Current Signal Estimation", IEEE/ASME Transactions on Mechatronics , Vol. 17, No. 4, pp. 767-778, 2012.
 16. Jeong, S.G., Kim, I.S., Yoon, K.S., Lee, J.N., Bae, J.I. and Lee, M.H. "Robust H_{∞} Controller Design for Performance Improvement of a Semi-Active Suspension Systems ", Proceedings of the 2000 IEEE International Symposium on Industrial Electronics, Vol. 2, pp. 706 - 709, 2000.
 17. Chen, H. and Guo, K.H. "Constrained H_{∞} Control of Active Suspensions: An LMI Approach", IEEE Transactions on Control Systems Technology, Vol. 13, No. 3 , pp.412-421, 2005.
 - International Conference on Control and Automation (ICCA2005),pp.282-287,2005.
 2. Zhou, Y., Mi, C. and Yin, Y. "High-speed Train Adaptive Control Based on Multiple Models" Computer Science and Information Engineering, CSIE 2012 ,vol. 168, pp. 329-334, 2012.
 3. Kimiaki, S. "Improving Lateral Ride Comfort of High-speed Trains Applying Semi-active Suspension System to High-speed Train". Journal of the China Railway Society, vol.2, pp. 105-115, 2004.
 4. Zhang, B.L., Tang, G.Y. and Cao, F.L. "Optimal Sliding Mode Control for Active Suspension Systems" , Proceedings of the 2009 IEEE International Conference on Networking, Sensing and Control, pp.351-356, 2009.
 5. Chuanbo, R., Liang, W., Cuicui, Z. and Lin, L. "Variable Structure Model Following Control for Dual- input Active Suspension", Information Engineering and Computer Science, pp.1-6, 2010.
 6. Chen, P.C. and Huang, A.C. " Adaptive Sliding Control of Non-Autonomous Active Suspension Systems with Time-Varying Loadings" , Journal of Sound and Vibration,vol. 282, no.3-5, pp.1119-1135, 2005.
 7. Jia, X. and Sub, W.H. " Comments on A Class of Proportional-Integral Sliding Mode Control with Application to Active Suspension System", Systems & Control Letters, vol.56, pp.253-254, 2007.
 8. Zahiripour S, and Jalali, A. "Improving Hybrid Model Reference Sliding Mode Control of a Car Active Suspension System Using Optimum Turn of Sliding Surfaces and Fuzzy Logic", Aerospace Mechanics Journal. Vol. 9, No. 2, pp.79-87 2013 (in Persian).
 9. Zahiripour, S.A. and Jalali, A.A. "Designing an Optimal Proportional-Integral Sliding Surface for a Quarter Car Active Suspension System with Suspension Components Possessing Uncertain Constants and Nonlinear Characteristics", Vol. 10, pp. 113-118, 2012 (in Persian).
 10. Hashemipour, S.H., Mirzaie, M. and Alizadeh, Gh. "Design of a Non-linear Controller for Vehicle Active Suspension System, Considering Practical Constraints". Aerospace Mechanics Journal, Vol.6, No. 3, pp. 71-81, 2010 (in Persian).
 11. Montagner, V.F., Bisogno, F.E., de Oliveira, D.D., Dartora, C.A. and Della Flora, L. "Robust H_{∞} Control for an Active Suspension System", International Conference on Industry Applications (INDUSCON), the 9th IEEE/IAS, pp.1-5, 2010.
 12. Yang, Z., Zhang, J., Chen, Z. and Zhang, B. "Semi-Active Control of High-Speed Trains Based on Fuzzy PID Control"